

Učiteljski Tovariš

• Glasilo „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejujeta:

Jakob Dimnik in **Engelbert Gangl**

učitelja v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Jakob Dimnik**, Šubičeve ulice št. 3.

Vsebina: —ič: Podržavljenje ljudske šole. — Fr. Levec: Popotno poročilo. — XXX. občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva. — Jos. Ciperle: Kulturne slike s Kranjskega. — Naši dopisi. — Vestnik.

Podržavljenje ljudske šole.

II.

Grd in neizprosen je postal dandanes boj za obstanek. Vsak delavec stremi za plačilom, ki ga potrebuje za sebi dostojen obstanek. Ni tedaj čudo, da se tudi mi ljudsko šolski učitelji potegujemo za plače, kakoršne imajo drugi stanovi, katerim smo po svoji izomiki in po svojem delovanju enakopravni. Neštivilnokrat smo že poudarjali, da ne bo zdravih razmer v našem stanu, dokler ne bomo imeli takih plač kakor državni uradniki in neštetokrat smo kazali na občutljivo pomanjkanje učnih oseb zlasti moških, ki drastično osvetljuje te nezdrave razmere. Kdo pa popiše posledice resignacije, ki se loti tega ali onega učitelja-trpina, videčega, da se baš njegov znoj, njegov trud tako slabo plačuje. Da, ko bi se dalo pravno zadoščenje nad doseženimi uspehi pretvoriti v kruh in obleko, da, potem ne bi potrebovali boljših plač.

Opravičenost naših zahtev je izprevidel visoki deželni zbor naše lepe dežele, ki nam je lansko leto plače uredil. Besede, ki so se čule pri ti priliki v deželni zbornici, so nas jasno prepričale o njegovi blagohotnosti do nas.

Razmere so se pa od tedaj bistveno izpremenile. Od uradnikov toliko zaželena regulacija plač je dobila Najvišjo sankcijo. Najmanjša plača državnega uradnika znaša sedaj prav toliko, kolikor učiteljska plača v najvišjem razredu t. j. 800 gld. Ker imajo uradniki kvadrantenje po 100 gld. in znaša najmanjša aktivitetna doklada 120 gld., prejemi po preteku 8 let državni uradnik najnižjega činovnega razreda 1120 gl. na leto t. j. za 80 gld. na leto več, kakor učitelj najvišjega plačilnega razreda po preteku 30 definitivnih let, kadar ima vse kvinkvenije. In učitelj ima po preteku 8 definitivnih let letne plače 640 gld. t. j. za 480 gld. na leto manj, ako pride v III. plačilni razred. Od kod naj ta deficit pokrije? S stranskimi zaslužki? Gorje, trikrat gorje njegovi šoli, če bi ga moral pokriti na ta način! Kolikrat toži ta ali oni, da mu zaradi prisiljenega stranskega posla nedostaja časa za daljnjo izobrazbo, ki je vendar v nas ravno tako potrebna kakor profesorjem,

zdravnikom, duhovnikom i. t. d. — sploh vsem stanovom, katerih delo ni šablonsko.

Razlika v plači, kakor je gori omenjena, mora roditi nezdrave posledice. Učitelj mora živeti z uradniki v istem kraju, v istih razmerah. Vnebovpijoča krivica je torej, da se plače enako istim ne uredé.

Kdo pa naj to stori? Ali posamezne šolske občine, ali šolski okraji, ali dežela?

Časi, v katerih so rezale posamične občine učiteljem košček kruha, so hvala Bogu za nami; ne želimo si jih več.

Kako se godi učiteljem, ki so plačani iz okrajnih šolskih zalogov, nam vedo bridko pesem peti goriški kolegi.

Kako more dežela svoje učitelje plačevati, to vidimo pri nas na Kranjskem. Poleg vse dobrohotnosti, s katero se odlikuje naše deželno zastopstvo, ne dopuščajo deželna denarna sredstva regulacije, ki bi bila enaka uradniški. Dasi se trdno nadejamo, da nam bode dežela povišala starostne doklade, ki so, mimogrede bodi povedano, relativno najmanjše v celi Avstriji, in uredila penzijske predpise, vendar moramo odkrito povedati, da se nam taka regulacija kakor jo imajo uradniki pri sedanjih finančnih razmerah naše dežele naravnost nemogoča zdi.

Ostaja le še en faktor — država. Le-ta ima malone vso oblast v naših šolah, a zanje ne plačuje ničesar. Še nadzornikom, ki so vendar izključno državni organi, mora plačo dežela dajati. Tako napačno razmerje ne more dolgo časa obstati. Do izpremembe mora priti.

Časih so rekli: *cujus regio, illius religio*, ali v našem slučaju: kogar služiš, ta naj te tudi plača. Le to stališče je pravo. Dežele že itak dosti trošijo za ljudske šole. Šolske zgradbe, stvarne šolske potrebe i. t. d. — vse to znaša na leto lepo vsoto, katero morajo stanovniki dežele plačevati. To naj bi bilo pa tudi vse, kar bi imele dežele plačevati. Učitelje pa naj plačuje država. Taista skrbi za enako izobrazbo vseh učiteljev, naj skrbi tudi za enako plačo.

V tem smislu pozdravljamo radostno novoletni članek našega vrlega „Učiteljskega Tovariša“. Parola naša naj bode: „Učitelje plačuj država!“ Slavna „Zaveza“ naj pa primernim potem započeto akcijo nadaljuje.

—ič.

Popotno poročilo.

Spisal **Fr. Levec.**

(Dalje.)

Na vprašanje tedaj, so li šolske delarne na Kranjskem sploh potrebne, bi nam bilo na podstavi že samo v Ljubljani pridobljenih izkušenj lahko odgovoriti, da so jako potrebne, in tudi pristaviti, da jih je še vse premalo po naši deželi.

Kar se tiče orodja, ki ga časih kupi dežela za kakšno šolsko delarno in ki se pozneje poizgubi, ako se delarna opusti, pa mislim, da bi se ta neprilika lahko odpravila, ko bi se tako za deželske novce kupljeno orodje inventiralo kot deželna lastnina, ki jo ima šolska občina pravico uporabljati samo dotlej, dokler vzdržuje šolsko delarno. Kadar se ta opusti, pa se da orodje na razpolaganje že kakih obstoječi ali pa kakih novi delarni, ki se ravno nanovo ustanovi.

Nobena stvar pa bi šolskih delaren po Kranjskem, kjer imamo zanje že mnogo usposobljenih učiteljev, ne pospeševala tako, kakor če bi se zanje odredilo posebno nadzorstvo. To bi se moralo izročiti možu strokovnjaku, a ne za posamezni okraj, ampak za vso deželo. Ta naj bi imel nalog, da bi si na dve leti vsaj po enkrat ogledal vse šolske delarne po deželi, na licu mesta dajal potrebna navodila, pa se tudi vprašal za svet, kod in kakšne delarne naj se osnujejo. Za ta posel bi bil najsposobnejši ravnatelj strokovne šole ali kakšen strokovni učitelj. Na ta način bi prišel enoten red v ta šolski organizem, in šolske delarne bi res dajale narodu tisto korist, ki jo imajo za svoj namen.

Uravnanje bi se morale tudi nagrade dotičnim učiteljem. Njih trud bi se jim moral vsaj tako plačevati, kakor se nagraja nadnormalno število učnih ur v zmislu § 5. razglasa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 29. malega travna 1880., št. 737. Doslej tudi v tem oziru ni nobenega določenega postopka.

Znano je tudi, da se je prevesna večina kranjskih učiteljev usposobila za deška ročna dela v učnih tečajih na Dunaju — na Neubauu ali pa v Neu-Lerchenfeldu. Zadnja leta pa so odprli tak učni tečaj tudi v Gradcu. Omogočili pa so to ravno učitelji iz ljubljanske strokovne šole, ki so hodili v Gradec pomagat učiti. V takih razmerah se človek nehoté vpraša: Ali bi ne kazalo učni tečaj za deška ročna dela ustanoviti tudi v Ljubljani, kjer imamo za ta posel toliko usposobljenih učiteljev, da bi nam jih ne bilo treba kakor Gradčanom od drugod naročati?

Tak učni tečaj bi bil kranjskim učiteljem gotovo dostopnejši nego sta graški ali oba dunajska, in večina naših učiteljev bi se za ta posel lahko usposobila potem brez velikih stroškov v domačem deželnem stolnem mestu.

S tem pa nimam v mislih, da bi kranjskim učiteljem še v prihodnje odsvetaval hoditi na Dunaj. Kranjski deželni odbor in kranjska hranilnica sta se ravno tistim učiteljem, ki so zahajali v rokotvorne učne tečaje v državno prestolnico, zadnja leta izkazovala res kot veledušna podpornika. In ako je tudi le malo izmed teh učiteljev pozneje doma odprlo šolske delarne, denar vendarle ni bil zavržen; zakaj na Dunaju se človek že veliko nauči, ako samo po mestu hodi z odprtimi očmi. Veliki Dunaj s svojimi bogatimi zbirkami, zavodi in stavbami mora vsakemu pametnemu in dovzetnemu človeku razširiti duševno obzorje.

Po tem dolgem okolišu se vrnimo spet na ferdinandejsko šolo. Ko hodi človek po tem starem, mračnem poslopju, se nehote vpraša, kako je to, da ljudski šoli tako naklonjena in prijazna velikomestna občina Gradec more trpeti, da hodijo otroci v šolo v poslopje, ki je gotovo za vsak drug namen pripravnejše nego za ljudsko šolo. Na to vprašanje dobimo odgovor, da kakor vsako veliko občino, tako tudi graško tarejo ogromni izdatki za ljudsko šolstvo. Ker je mesto razdeljeno v šolske okoliše, bi morala občina, ko bi hotela namesto ferdinandejske šole postaviti novo poslopje, to spet sezidati v starem mestu. Da bi dobila primerno stavbišče, bi morala odkupiti nekoliko hiš; to in vrhutega nova stavba pa bi stalo ogromno vsoto denarja. Teh izdatkov je pa občino strah in tako si pomaga z nekdanjim starim samostanom, kakor smo si v Ljubljani pomagali z redutnim poslopjem, kjer bi bila gotovo še dandanes nastanjena mestna dekleška osemrazrednica, ko bi ga ne bil razrušil potres. . .

(Dalje prih.)

XXX. občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva“.

1. Predsednikov nagovor.

Dne 28. grudna m. l. se je vršil ob prav mnogobrojni udeležbi 30. občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva“. Društveni predsednik, g. Juraj Režek, je prisotne tako-le ogovoril:

Slavni zbor!

V prijetno in častno dolžnost mi je, da Vas, dragi gospodje tovariši, ob ti priliki pozdravim v imenu društvenega odbora, kar tem rajši storim in s toliko večjim veseljem, ker Vas vidim zbrane v tolikem številu. Zato pozdravljeni, prav srčno in iskreno pozdravljeni ob današnjem zborovanju! Vaša mnogobrojna udeležba — in to se vrši že lepo vrsto let — mi je veselo znamenje in jasen dokaz, da se učiteljstvo naše zaveda dolžnosti svojih napram našemu društvu in s tem tudi do samega sebe. In prav je tako! Saj se vendar to naše društvo, odkar obstoji, poteza le za blaginjo učiteljstva in za razvoj narodnega našega šolstva. In uprav letošnje leto mora ostati v tem pogledu začrtano z debelimi črkami v zgodovini tridesetletnega obstanka našega društva, zakaj vse, kar se je vršilo tekom minulega leta pred našimi očmi tako v izboljšanje našega materijelnega stanja kakor v povzdigo stanovskega ugleda našega, se je vršilo po inicijativi in pod vodstvom našega društva. Izboljšale so se nam — četudi ne še v toliki meri, kakor smo si želeli in kakor nam to gre po napornem delu, študijah in socialnem našem stališču — naše plače, k čemur je največ sililo in delalo naše društvo. Javna in iskrena zahvala pa gre tudi vsem onim faktorjem, ki so nas pri tem tako vztrajno in drage volje podpirali. Srčna jim hvala za to!

Drugi prevažen in preimeniten dogodek tega leta pa je bil zlati vladarski jubilej presvetlega cesarja našega, ob kateri priliki se je priredil povodom X. glavne skupščine naše „Zaveze“ veliki „jubilejski koncert“, kar vse se je spočelo in tako izborno izvedlo po skrbi in delu našega društva. Ob ti priliki nam je priskočil v pomoč in nas podprl s svetom in dejanjem naš velezaslužni mestni župan, preblagorodni g. Ivan Hribar, za kar bodi

temu vrlemu rodoljubi in iskrenemu prijatelju našemu tudi še na tem mestu izrečena naša najiskrenejša zahvala. In kako se ne bi veselili tega zgodovinsko-redkega in veselega dogodka v življenju ljubljenega vladarja ravno mi slovenski učitelji? Saj se imamo ravno Njegovemu Veličanstvu zahvaliti za preporod in obstanek svoj, in naše narodno šolstvo se je počelo prav razvijati šele od tedaj, ko je presvetli cesar potrdil novi šolski zakon. In da bi postavili svojim naslednikom trajen znak hvaležnosti svoje do predobrega in velikega dobrotnika svojega, smo zbrali lepo vsoto za dijaško učiteljsko ustanovo, ki bode nosila z Najvišjim dovoljenjem ime premilega vladarja našega, katera se bode ob praznovanju tridesetletnega obstanka našega društva prihodnje leto izročila na slovesen način „Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta“. Tako bode naše društvo še posebej prav po blagi želji milega vladarja najlepše obhajalo zlati Njegov vladarski jubilej.

To srčno naše veselje pa je zagrenila prežalostna vest, ki se je bliskoma razširila po vsi širni Avstriji, da je kruta morivčeva roka zabolila eno najblažjih in najplemenitejših src, srce naše preblage cesarice Elizabete. Vso težo hudega udarca in globoke boli so z iskreno ljubljanim vladarjem občutili vsi stanovi raznih narodov starodavne naše Avstrije, posebno pa še mi slovenski učitelji, katerim je Njegovo Veličanstvo najmogočnejši zaščitnik in najboljši oče. Obrnimo torej tudi danes v duhu svoje oči v iskreni ljubezni do Najvišjega prestola in zakličimo Njegovemu Veličanstvu trikratni: Slava! slava! slava!

2. Tajnikovo poročilo.

Tajnik, g. E. Gangl, je poročal o društvenem delovanju tako-le:

Slavni zbor!

Zapalo je večnosti devetindvajseto leto življenja „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“, in društveni odbor, ki ste ga počastili z zaupanjem na lanskem občnem zboru, kateri se je vršil na tem prostoru dne 28. grudna 1897. l., stoji danes pred vami, da vam položi račun o svojem delovanju.

To delovanje odborovo je pravzaprav tistim članom „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“, ki gledajo z zanimanjem njega razvitek in napredek in ki z gmotno in duševno podporo ter z iskreno vnemo skrbe, da naše društvo čim lepše procvita, že docela znano, saj so bili sklepi njegovi objavljeni v društvenem glasilu „Učiteljskem Tovarišu“, a izvrševanje teh sklepov je znak, da se je odbor skušal vsekdar izkazati vrednega onega zaupanja, s katerim ste mu izročili društveno vodstvo pred enim letom. Poudarjati moram precej sedaj, da se je v preteklem društvenem letu lepo kazala vzajemnost in kolegijalnost med člani našega društva, da so ti krepko podpirali društveni odbor pri vseh njegovih nakanah in početjih in da si je društveni odbor resno prizadeval, da po slabih svojih močeh zadovolji čestite člene našega društva, da — kakor zahteva § 1. društvenih pravil — „duševno podpira slovensko ljudsko šolstvo.“

Ta krepka duševna podpora je bil slovenskemu ljudskemu šolstvu „Učiteljski Tovariš“, ki je od preteklega novega leta naprej izhajal v povečani obliki po trikrat na mesec. Koliko zlatega časa, koliko napornega dela in koliko denarnih žrtev je stalo to izdajanje društvenega glasila, o tem bi najlažje govorila g. urednik in g. uprav-

nik, ki jima sodi najtoplejše priznanje, najlepša zahvala, da je mogel društveni odbor tako vztrajno izvrševati glavni namen svojega bitja in žitja. Menim torej, da lahko z mirno vestjo izreče današnji občni zbor tema najdelavnejšima členoma društvenega odbora zaslužno pohvalo — saj drugega plačila tako nimata!

Kakor smo lansko leto stali ob tem času in na tem prostoru razcepljeni v dva tabora, tako mi govori slutnja, da so se polegli viharji nasprotstva in neprijateljstva, in da stoji slovensko učiteljstvo kranjsko lepo združeno v veliko telo, ki si zajamči z odločnim, imponujočim delom v bodočih dneh še lepšo, še pravičnejšo bodočnost nego mu je sedanjost!

Društveni odbor je imel v preteklem letu enajst sej in sicer I. dne 28. grudna 1897., II. dne 22. prosinca, III. dne 10. svečna, IV. dne 3. sušca, V. dne 5. vel. travna, VI. dne 26. vel. travna, VII. dne 28. vel. travna, VIII. dne 11. rženega cveta, IX. dne 27. kimovca, X. dne 13. vinotoka in XI. dne 15. grudna.

Pri prvi seji se je konstituiral društveni odbor. Ker ni mogel zaradi oddaljenosti od Ljubljane zopet prevzeti predsedništva gosp. Janko Likar, je izvolil odbor svojim predsednikom Jurja Režka, podpredsednikom Janka Likarja, tajništvo je prevzel Engelbert Gangl, blagajništvo in upravnništvo Frančišek Črnagoj, uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ Jakob Dimnik, odborniki pa so ostali Luka Jelenc, Lovro Letnar, Ivan Krulec in Anton Razinger. Pregledovavci računov so bili v preteklem letu gg. Anton Javoršek, Maks Josin in Karel Rožanc.

Precej po izvolitvi se je poprijel društveni odbor akcije za izboljšanje našega gmotnega stanja. Ves njegov veliki trud je kolikor toliko dostojno in pravično poplačan s tem, da je visoki deželni zbor kranjski v XVI. seji dne 26. svečna l. l. sprejel enoglasno predloge finančnega odseka, s katerimi je pal dotedanji krivični krajevni zistem ter se je uvel z novim zakonom pravičnejši osebni status. Pri ti seji se je jasno pokazalo, da so vse tri stranke deželnega zbora kranjskega in visoka vlada z radostjo pozdravile povišanje plač ljudskemu učiteljstvu. S posebnim veseljem moram pa poudarjati, da se je od vseh strani naglašala važnost ljudskega šolstva ter uspešno in vzorno delovanje kranjskega ljudskega učiteljstva na polju narodne prosvete. Da smo si pa priborili toliko ugleda, zaupanja in spoštovanja med kranjskimi deželnimi poslanci, je to zasluga naše stanovske zavesti, marljivosti in medsebojnega spoštovanja.

Po regulaciji učiteljskih plač se je poklonila deputacija iz odbora „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ onim faktorjem — kakor je to svojedobno poročal „Učiteljski Tovariš“ — ki so si stekli največ zaslug za izboljšanje našega gmotnega stanja ter jim je izrekla za njih trud in dobrohotnost, ki so ju kazali ob ureditvi našega materialnega stanja, zahvalo.

Toda naše gmotne razmere niso še danes take, da bi smeli držati križema rok, temveč bo treba napeti v bodoče vse sile, da spravimo gmotno stanje kranjskega ljudskošolskega učiteljstva v soglasje z gmotnim stanjem državnih uradnikov XI., X. in IX. plačilnega razreda. Pred vsem bo treba delovati na to, da se pravično uredi naš pokojninski zakon in da se dostojno povišajo petletnice. Društveni odbor, ki ga boste danes izvolili, bo se moral torej precej poprijeti z vso odločnostjo dela, da spravi to stvar pred visoki deželni zbor ter tako pomaga

kranjskemu ljudskemu učiteljstvu do ugodnejšega gmotnega stanja!

Temu novemu odboru bo treba predložiti visokemu deželnemu zboru kranjskemu tudi spomenico o preosnovi, oziroma odpravi ponavljavne šole, katera spomenica je že sestavljena, in treba mu bo razmišljati vprašanje o učiteljski denarni zadrugi, kar ni mogel sedanji odbor spričo premnogege posla še doslej končati.

Drugo velevažno, veletežavno delo je bila prireditve slavnosti desetletnice „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“, odnosno praznovanja petdesetletnice vladanja Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. Odbor „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ je sicer namerjal prirediti slavnost, s katero naj bi praznovalo „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“ samo zase zlati cesarjev jubilej, kar priča oklic, priobčen v „Učiteljskem Tovarišu“ dne 20. svečna l. l. A z oklicem, priobčenim v „Učiteljskem Tovarišu“ dne 20. rženega cveta l. l., je odbor ta svoj sklep razveljavil ter po tehtnem razmišljanju sklenil, da ne kaže našemu društvu količkaj pažnje, zanimanja ali sijaja jemati dični „Zavezi slovenskih učiteljskih društev“, ki je namerjala praznovati dne 1. in 2. velikega srpana t. l. v Ljubljani svojo desetletnico in petdesetletnico cesarjevega preslavnega vladanja. Naš odbor se je zatorej prekrstil v ljubljanski krajevni odbor ter vse, kar je že zasnoval v svoje slavljenje cesarjevega jubileja, obrnil v prid in čast „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“. Na povabilo odborovo so pristopili ljubljanskemu krajevnemu odboru, katerega častno predsedstvo je prevzel blagorodni gospod župan ljubljanski Ivan Hribar, gospodične Emilja Gusl, Marija Wessner in Friderika Kon-schegg ter gg. Jakob Furlan, Alojzij Kecelj in Avgust Kleč. Tem damam in gospodom izrekam na tem mestu za njih uspešno in požrtvovalno sodelovanje najsrčnejšo zahvalo!

Kolikega pomena za slovensko učiteljstvo je bil ta sestanek slovenskega učiteljstva v tistih slavnostnih dneh v beli Ljubljani, ki je tako presrečno sprejela drage goste ter zastopnike in zastopnice hrvaškega in češkega učiteljstva, o tem mi ni treba več govoriti, ker to vsak dobro ve in toplo čuti. Rečem samo, da najsi ni bil gmotni uspeh te impozantne manifestacije slovenskega učiteljstva najpovoljnější, vendar nje morališki uspeh je nad vse sijajen in v neminljivo čast slovenskemu učiteljstvu — znak naše stanovske zavednosti, naše vztrajne delavnosti in naše žilave življenske sile. To so radostno priznali naši prijatelji in neprijatelji, to je odločno poudarjalo vse slovensko, pa tudi češko, hrvaško in celo nemško časopisje.

Društveni odbor se je poklonil po svojem odposlanstvu novemu knezoškofu ljubljanskemu, dr. Antonu Bonaventuri Jegliču, ki se je pokazal velikega prijatelja slovenskega učiteljstva ter veledušnega podpornika njegovih podjetij; izrekel je sožalje potem deželnega predsedništva povodom žalostne smrti cesarice Elizabete ter globoko vdanost in najsrčnejše čestitke ob petdesetletnici cesarjevega vladanja.

Dne 11. vel. srpana je odkrilo naše društvo s pomočjo kamniškega učiteljskega društva v Zalogu spominsko ploščo prezasluznemu učitelju slovenskemu Mateju Močniku ter je začelo v zadnjem času nabirati darove za spominsko ploščo, ki jo namerja postaviti v spomin vrlemu in odločnemu učitelju Frančišku Govekarju.

V preteklem letu je priredil odbor dva društvena večera: dne 3. listopada in 27. grudna.

O drugem društvenem delovanju bodo poročali v naslednjih točkah dnevnega reda drugi gospodje poročevalci.

To je torej v širokih konturah poročilo o delovanju odbora „Slovenskega učiteljskega društva“, katero naj izvoli vzeti slavni občni zbor blagohotno na znanje. (Odobranje.)

3. Blagajnikovo poročilo.

Društveni blagajnik, g. Fr. Črnagoj, je poročal:

Veledenjeni zbor!

Zopet stojimo ob sklepu upravnega leta „Slovenskega učiteljskega društva“ in ž njim „Učiteljskega Tovariša“. Kot bivšemu blagajniku in upravniku našega šolskega lista mi je dana naloga, da Vam razkažem gmotno stanje našega društva. Rad, prerad bi Vam pokazal prav ugoden zaključek naših računov, žal — da to ni mogoče! Akoravno ni gmotno stanje našega lista obupno, vendar pa ni veselo, ker bi bilo lahko preugodno!

Listu svojemu smo povečali v tekočem letu obliko ter pomnožili izdajo: mesto dvakrat na mesec, izhaja trikrat. S tem so se pa pomnožili tudi stroški za celo tretjino, niso se pa v tem razmerju pomnožili tudi dohodki. Res, da se je zvišala listova naročnina od 3 na 4 gld., a tu je vendar list prepoceni za 50 kr., kar nanese pri 600 naročnikih celih 300 gld.

Vrhu tega pa so plačevali naročniki največ po 3 gld. ne pa po 4 gld., ker plačujejo večinoma naknadno, in uplačila niso torej v nikakem razmerju s stroški.

Slednjič pa smo imeli letos tudi izvanrednih stroškov — da omenim samo letošnje slavnostno zborovanje in koncert. To nam je vzelo 218 gld. 39 kr. — Res, da dobimo to pozneje povrnjeno — kakor nam je od merodajnih stani zagotovljeno — vendar nam je pa letos računati s tem zneskom kot z rednim stroškom.

Pa vse bi še šlo, in pokazati bi imeli koncem leta vendar še precej velika aktiva, ko bi le naši stanovski tovariši storili svojo dolžnost. Res da premnogi teh naročnikov-dolžnikov trpi s svojo družino le trpko bedo, ki je kriva, da ne zmore niti teh goldinarjev za — stanovski list!

Gospoda, saj nas vse črevelj žuli tudi še po našem izboljšanju! Kako pa naj učitelj četudi s 7—800 gld. pa s kopico družine stanu primerno živi, pa izpolnuje vse, kar se v socialnem oziru od njega zahteva! Pomislili naj bi to isti, ki imajo plače na tisoče, pa jim še zmanjkuje za potrebščine!

Toda, tovariši, stanovske dolžnosti naj nam bodo prve — in eno teh si zapišimo na čelo: ne zapustimo svojega lista, ki živi in se bori edino za nas! — Kje bi še bili brez odločnega lista!

Mnogo naročnikov pa je vendar v polnem pomenu besede brezbriznih. Pomislite: 83 naročnikov ima dati „Učit. Tovarišu“ — 975 gld. Vsem tem se mora z novim letom list ustaviti, kakor bi priporočal, da se naroči novemu blagajniku, naj bi ustavil list tudi vsem onim, ki so z naročnino za 2 leti na dolgu, pa ne črhnejo ne „bev ne mev“, kako bo s plačilom.

Kako naj tudi plačajo pozneje znesek 10—15 gld., ako ne zmorejo sproti 4 gld.? Da bi se pa ti zneski iztirjavali tožbenim potom — tega menda naše društvo nikdar ne bode storilo, razen če pride v konkurs. Da,

streti, posebno če ne drže orožja. Metličani in Črnomeljci so bili namreč tisto leto čisto iznenadeni. Gorje bi bilo že tisto leto Turčinu, ako bi mu bil stopil nasproti prebivavec onih krajev z orožjem v roki. Preiskovanje hiš je imelo pa te posledice, da so pogorele vse, posebno radi tega, ker jih ni smel nihče gasiti. Tako sta bila opustošena Metlika in Črnomelj. Turek je bil zadovoljen s svojimi uspehi. Nekaj „krivovernih“ Slovencev je bilo res manj, a tudi nekaj „pravovernih“ Turkov je šlo v Mohamedovo naročje. Če jih tedaj še dandanes ni tam, potem pa zares ni mohamedanskih nebes.

In tako je šlo dalje! Ni ga skoro kraja na Kranjskem, kamor ne bi bil prišel Turek vsaj po enkrat. Tako so n. pr. leta 1471. odgnali 5000 Slovencev iz Kranjskega v Turčijo, neštevilno so jih pa pomorili. Upepelili so zraven tega dva samostana, 40 cerkvá, 5 trgov in 200 vasi.

Posebno so prežali na slovenske otroke. Teh sicer niso morili, a prizanašali jim niso radi usmiljenja, ampak iz gole sebičnosti. Jemali so jih s seboj v Turčijo, jih tam vzgajili — če smem sploh rabiti to besedo — po mohamedanski šegi ter so jih potem vtaknili med vojake. Ti pomohamedanjeni vojaki so bili, kakor beremo, še mnogo krutejši pozneje nego Turki sami. Saj vidimo to tudi pri sedanjih naših renegatih. Ti so vedno krutejši z nami nego naši rojeni nasprotniki. (Dalje prih.)

Naši dopisi.

Iz občinskega sveta ljubljanskega. (Tretja mestna deška šola.) Občinski svetnik Dimnik je poročal dne 18. prosinca o gradnji poslopja za tretjo mestno deško ljudsko šolo. Tudi magistrat se je izrekel za gradnjo novega poslopja. Nameravani prizidek pri šoli v Komenskega ulicah bi veljal 41.747 gld. ali po drugem načrtu vsaj 13.875 gld., dočim bi novo poslopje, za katero bi dežela kranjska prispevala vsaj 10.000 gl., veljalo kakih 80.000 gld., torej nekako 30.000 gld. več kakor prizidek, ki bi zadoščal le za nekaj let, dočim bi novo poslopje zadoščalo za dolgo časa. Poročevavec je pojasnil, da kaže število šolskih otrok v zadnjih 10 letih rastočo tendenco. Ako se vzamejo v poštev tudi samo šolski otroci iz zadnjih petih let, se pokaže 1., da se je število šolo obiskujočih otrok pomnožilo v petih letih za 563. Razmerno številu šolskih otrok se je množilo tudi število ljudsko-šolskih razredov, tako da znaša število vseh razredov v Ljubljani sedaj 91. Toda tudi, ako vzamemo v poštev samo število otrok na I. in II. mestni deški petrazrednici, se pokaže, da se je število šolskih otrok pomnožilo za 298, to je za toliko, kolikor bi jih smela šteti pravilno urejena mestna petrazrednica.

I. mestna deška ljudska šola šteje zdaj 5 osnovnih in 6 vzporednih razredov; a da se je za 11. razred dobil potreben prostor, se je morala izprazniti soba za učila. II. petrazrednica šteje zdaj 5 osnovnih in 5 vzporednih razredov, a ker ima vse poslopje samo 8 učilnic, sta se dve garderobni sobi opustili in porabili za učilnice, dasi sta taki, da bijeta v obraz vsem šolsko-zdravstvenim predpisom. Na podstavi § 8. ministrskega ukaza z dne 19. mal. srpana 1875. šteje 2868 bi smelo biti v teh sobah samo po 29 učencev, v istini pa jih je v obeh sobah po 41 do 44. Sploh sta pa sobi taki, da se je čuditi, da šolska oblastva že zdavnaj niso zaprla teh dveh šolskih učilnic. I. petrazrednica šteje letos v 11. razredih 577 učencev; druga pa v 10. razredih 536 učencev. Ne na I., ne na II. petrazrednici zdaj ni nobenega prostora več na razpolaganje. V občinskem svetu se je sprožila misel, naj bi se poslopju prve petrazrednice prizidalo 6 novih šolskih sob. Poročevavec mestnega šolskega sveta je proti

temu projektu izrekel več pomislekov, med drugimi, da bi se odpravil šolski vrt, ki je ravno v mestu najizbornejše učilo. 3.) Prizidek bi bil samo paliativno sredstvo, ki bi mestni občini pomagal le za 5 do 6 let iz zadrege. Ker bo v tej dobi število učencev se pomnožilo za okroglih 300 dečkov, bi bila mestna občina čez razmerno kratek čas v ravno isti zadregi, v kakoršnji je zdaj. 4.) Prizidek bi bil nepraktičen in neprimeren z ozirom na razdalje, ki bi jih morali otroci iz oddaljenejših okrajev do šole prehoditi. Druga petrazrednica se na nobeno stran ne more več širiti in ne more spraviti več nego 10 razredov pod streho. Ker tedaj v prihodnjih letih priraste število učencev, bode vse napotiti v prvo petrazrednico. Zakon z dne 29. mal. travna 1873 veleva v § 12.: „Solo, ki je bila že 5 let prisiljena, večje število svojih letnih stopinj ali razredov ločiti v vzporedne razrede, je po preteku tega časa ločiti takoj v dve šoli.“ Z ozirom na to ni misliti, da bi šolska oblastva molče pripustila, da bi se število vzporednic množilo, ampak bi se taki popolnoma nezakoniti nakani uprla. Pa tudi, ko bi bila po zakonu šola z ogromnim številom 12 do 17 razredov dopustna, govore zoper njo vzgojni, zdravstveni, kakor tudi upravni momenti. Za zgradbo novega poslopja govore važni razlogi: Prizidek bi zadoščal za 5 ali 6 let, novo poslopje pa bi zadoščalo najmanj za 25 let. Obe petrazrednici stojita daleč od mestnega središča, tako da je ravno mestno središče brez vsake deške ljudske šole. Kakor pa bode imela Ljubljana v kratkem tri dekliške osemrazrednice, katerim bo možno odkazati vsaki svoj okoliš, tako je potrebno, da dobi tudi tri mestne deške petrazrednice, ki naj bi glede okoliša korespondirale z dekliški šolami. Ustanovitev nove III. deške ljudske šole je potrebna tudi z ozirom na inkorporacijo bližnje Šiške, ki je le še vprašanje časa in z ozirom na potrebo poskrbeti za tiste šolske otroke, ki še po dopolnjenem 14. letu hodijo v mestne ljudske šole. Poročevavec je predlagal: Nameravani prizidek pri I. mestni petrazrednici v Pristavskih ulicah in pa prizidavanje pri obstoječih šolskih razmerah v našem mestu ni niti primerno niti praktično. 2.) Ustanovitev nove III. mestne deške petrazrednice za središče mesta in sezidanje posebnega novega poslopja je potreba. 3.) Magistratu se naroča, da izposluje potem c. kr. mestnega šolskega sveta stavbinski program za III. mestno deško šolo ter istega predloži občinskemu svetu v potrjenje.*

Obč. svet. Zabu k o v e c se je izrekel proti predlogu, češ, po poročilu okrajnega šolskega nadzornika samega vsaj 6 let ne bo treba novega poslopja. V sedanjih šolah je toliko prostora, da se učenci po šolskih sobah lahko paroma na bicikljih vozijo. Število učencev se je zadnja leta pomnožilo vsled tega, ker je stavbinsko gibanje v mesto pripeljalo mnogo tujcev, ki pa zopet odidejo, kadar preneha stavbinsko gibanje, in se šele spozna, kako je raslo število šolskih otrok. Predlog naj se torej odkloni.

Obč. svet. dr. T a v č a r je ugovarjal ironiji, s katero je predgovornik razpravljal o stvari in dejal, da se občina zgradbi te šole na noben način ne bo mogla ogniti, in da pride stvar kmalu zopet na vrsto, če ne letos, pa drugo leto.

Obč. svet. dr. P o ž a r je naglašal, da stranka, ki ne podpira ljudskih šol, nima bodočnosti, kakor je nima narod, ki ni prijatelj šole. Dandanes morejo narodi tekmovali le z inteligenco. Če ne bomo ljudskih šol podpirali, čemu zahtevamo potem višje šolstvo?

Poročevavec obč. svet. Dimnik je zavračal ugovore proti predlogu in pojasnil, da okrajni šolski nadzornik ni trdil, da sedanji prostori zadostujejo še za šest let, nego da bi bilo s prizidkom le za ta čas pomagano. Povdarjal je, da so slovenske šole prenapolnjene, da imajo vsled tega nemške šole boljše učne uspehe, in da se slovenski otroci silijo v nemške šole, ker v slovenskih ni prostora, vsled česar tudi 400 slovenskih otrok obiskuje nemške šole. Stavbinsko gibanje ni pripeljalo tujih otrok v mesto. Vsled stavbinskega gibanja prihajajo samo

* To uradno poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika gosp. prof. Fr. Levca bomo z dovoljenjem gosp. župana priobčili doslovno v prihodnjih številkah. Uredn.

laški delavci, ki zopet odidejo. Če bodo kaj otrok zapustili, se bo šele pokazalo. (Viharna veselost.)

Pri glasovanju je bil odklonjen drugi del predloga, ostala dva pa sta bila sprejeta.

Vestnik.

Cesarja Franca Jožefa I. jubilejska ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: G. Valentin Zavrl, nadučitelj v Begunjah na Gorenjskem, 1.50 gld.

Učiteljski konvikt: Gosp. V. Zavrl, nadučitelj v Begunjah na Gorenjskem, 1 gld.; gosp. Matija Petrič, učitelj v Strugah, letni prispevek, 5 gld.; g. Fr. Klinar, učitelj v Hrušici, 1 gld.

Jakob Dimnik,
blagajnik.

Osobne vesti. G. Luka Jelenc, nadučitelj v Št. Juriju pri Kranju, je imenovan učiteljem na I. mestni deški šoli v Ljubljani. G. Ivan Okorn, učitelj v Tržiču, je dobil nadučiteljsko mesto na deški šoli v Kamniku.

Pravila „Društva učiteljev in šolskih prijateljev za ljubljansko okolico“ je visoko c. kr. deželno predsedstvo z odlokom z dne 29. listopada 1898. l. št. 5817 potrdilo.

Učni tečaj za gluhaneme. Za gluhanemnico, ki se bo gradila v Ljubljani, se bosta poslala v začetku prihodnjega šolskega leta dva ljudska učitelja na Dunaj v tečaj za gluhaneme. Kdor se bo udeležil tega tečaja, dobi poleg svoje plače še mesečno po 35—45 gld. podpore, prosto vožnjo na Dunaj in nazaj in enoleten dopust. Dotičnik mora pa biti popolnoma zdrav ter ne sme imeti manj ko 5 in ne več ko 15 službenih let. Po prebitem izpitu bo dotičnik nastavljen v gluhanemnici, kjer bo imel prosto stanovanje in dobro plačo. Kdor želi natančnejših podatkov, jih dobi pri našem uredništvu.

Pojasnilo. Na vprašanje g. nadučitelja Fr. Korošca v 3. št. „Učiteljskega Tovariša“, kaj je s tistim zemljevidom radovljiškega šolskega okraja, ki je bil baje že pred desetimi leti izdelan, dajem nastopno pojasnilo: Po sklepu okrajne učiteljske konference je rajni nadučitelj Karol Bernard narisal l. 1887. zemljevid radovljiškega šolskega okraja. Tega zemljevida pa nismo mogli izdati prihodnje leto, ker nismo imeli zanj potrebnih novcev. Jaz sem delal na to, da bi ga založila okrajna blagajna. Preden pa se je stvar dognala, se je ponudil c. in kr. vojaški zemljepisni zavod na Dunaju, da bi on izdelal zemljevid. Tisti čas sem se jaz umeknil iz okraja, in izdaja dotičnega zemljevida se je odložila. Ko sem l. 1891. iznova postal v Radovljici okrajni šolski nadzornik, sva z gosp. okrajnim glavarjem O. vitezom Kalteneggerjem delala v prvi vrsti na to, da so vse šole dobile šolske knjižnice in najpotrebnejša učila za realije, in da so se nanovo osnovale ali pa razširile že obstoječe šole. Leta 1894. se je obenem nanovo zidalo, razširjalo ali vsaj komisionalno zagotovilo zidanje šestnajstih šol. Vse to je stalo toliko novcev, da na izdajo dragega zemljevida ni bilo misliti. — Ako si učitelji radovljiškega okraja žele oskrbeti potrebni zemljevid za svoj okraj, bi bilo najbolje, da si ga naroče pri c. in kr. vojaškem zemljepisnem zavodu na Dunaju, kakor so to storili učitelji logaškega okraja, ki imajo zares krasen zemljevid v merilu 1/40.000. Želeti pa bi bilo, da bi se v ta namen združila oba okraja, kranjski in radovljiški, ter si naročila skupen zemljevid. Saj imata oba toliko prirodnih in življenskih zvez, da ju je le težko ločiti pri pouku. Tak zemljevid bi stal približno 1500 do 1600 gld. in bi ne bil predrag, ko bi si ga naročile vse politične in vse šolske občine; prvih je v obeh okrajih 47, drugih 71. Založili naj bi ga obe okrajni blagajni in izdatki bi ne bili tako občutni, ko bi se novi zanj pobirali dve ali tri leta. L.

Razširjenje slovenske gimnazije. Vlada je baje voljna razširiti slovensko nižjo gimnazijo v Ljubljani v popolno gimnazijo in je baje že storila v to potrebne informativne korake.

Učiteljsko vprašanje na Koroškem. Tudi na Koroškem sili učiteljsko vprašanje na dan. Slučaji, da zapuščajo učitelji svojo službo in prestopajo drugam, posebno k pošti, niso več redki. Kdo bi se temu čudil? Učitelj ima pri pošti po preteku enega leta več dohodkov, kakor jih ima učitelj po desetletnem službovanju. V mestnem zastopu celovškem je bila minuli mesec v tem oziru podana interpelacija. Celovec plačuje 40.000 gld. k deželnem šolskem zalogu.

Učiteljske premembe na Štajerskem. Učiteljica v Dobrni, gospa Drnjač je premeščena v Studence pri Mariboru, v Dobrno pa je prišla gđč. Burgarel iz Ljubljane. Gđč. Mrevlje iz Gorice je postala učiteljica v Dramljah, g. Grudnik pa učitelj na Kalobju.

Proti lex Kolisko. Dne 15. prosinca se je v Praterju vršil shod dunajskih Čehov, ki je protestoval proti sklepu dolenjeavstrijskega deželnega zbora, ki se imenuje lex Kolisko in ki določa, da mora biti nemščina izključni učni jezik v vseh ljudskih šolah na Dolenjem Avstrijskem. Shoda se je udeležilo nad 3000 oseb. Shod je protestoval proti lex Kolisko in zahteval, naj ga vlada ne predloži v sankcijo ter zahteval izvedenje ravnopravnosti tudi na Dolenjem Avstrijskem. Po shodu je šlo nad 7000 oseb proti mestni hiši, okolo katere je bilo postavljenih vse polno redarjev. Policija je demonstrante razgnala. Prišlo je do rabuke. Občinstvo je redarjem siloma iztrgalo iz rok dva aretovanca, na kar so redarji rabili orožje. Mnogo oseb je bilo ranjenih, 11 aretovanih.

Častite gg. člene vdovskega učiteljskega društva opozarjam na § 10. društvenih pravil, ki slove: Letnina (6 gld.) se plačuje do konca prosinca vsakega leta. Ker se prosinec bliža svojemu koncu, prosim gg. člene, da se vsaj 1. svečana spomnijo prej imenovanega društva ter vpošljejo letnino za tekoče leto, da me oprostite mučnega nadaljnega opominjevanja, društvu pa nepotrebnih stroškov.

Omenim le še, da je vplačalo lani do 30. prosinca 45 gg. členov letnino, letos pa samo 20. — Je mar vzrok temu regulacija učiteljskih plač?

Jos. Cepuder,
blagajnik.

Častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje sta dobila gg. Traven Jožef, učitelj v Naklem in J. Cvetel, učitelj v p. v Škofji Loki.

„Učiteljski Glas“. Pod tem imenom je začel izhajati v Špljetu v Dalmaciji nov učiteljski list in sicer enkrat na mesec. Do sedaj dalmatinsko učiteljstvo ni imelo svojega glasila. List ima v prvi vrsti namen, potezati se za izboljšanje gmotnega stanja. Prav tako!

Slovenska knjižnica. Snopič 82 do 83 prinaša ugledne češke pisateljice Gabrijele Preissove lepo povest s Koroškega z naslovom „Mladost“. Pisateljica je to mično povest, ki kaže veliko, resnično simpatijo do Slovencev na Koroškem, posvetila ljubljanskemu županu Hribarju. Gabrijela Preissova je ena najodličnejših čeških pisateljic, katera si je po vsi pravici pridobila veliko ugleda ne samo na Češkem, nego tudi zunaj svoje domovine.

Odobreni zemljevidi. Visoko ministerstvo za bogočastje in nauk je z razpisom z dne 22. grudnia 1898, št. 32.323 odobrilo za porabo na občnih ljudskih in meščanskih šolah in na učiteljskih s slovenskim učnim jezikom Vincenz Haardtov stenski zemljevid Evrope (na platno 7 gld. 50 kr., s paličicama 8 gld. 50 kr.) in stenski zemljevid polut (na platnu 9 gld., s paličicama 10 gld.), katera je za porabo v slovenskih šolah priredil prof. Fr. Orožen. Omenjena zemljevida izideta v Ed. Hölzlovem zemljepisnem zavodu na Dunaju v drugi polovici meseca svečana l. 1899. Slovenski stenski zemljevid Palestine (na platnu 8 gl., s paličicama 9 gl.) je že izišel l. 1897. in bil odobren z razpisom z dne 5. vel. travna 1897, št. 10.455. V kratkem bode tudi dogotovljen slovenski ljudskošolski atlas in stenski zemljevid Avstrijske-ogrske države.

Iz življenja našega cesarja. Kadar gre cesar na lov, ima pri sebi vedno nekaj izkušenih lovcev; toda enkrat se mu je primerilo, da so se preveč oddaljili in

on je zgrešil pot. Pozno zvečer je že bilo, ko je dospel do samotne gorske kočice, potrkal na vrata in prosil, naj ga kdo spremi do prave poti. Družina je sedela ravno pri večerji. Med drugimi je zajemal tudi čvrst mladenič, ki je bil takoj pripravljen, da cesarja spremi, samo toliko naj počaka, da povečerja. „Sedi ta čas na klop pri peči, jaz bom hitro pri kraju!“ pravi cesarju. Tujega lovca dečko seveda ni poznal; kak mešan je, si je mislil, koliko jih je že zašlo. Cesar se je posmejal in sedel na pokazani prostor. Gospodinja pa ga povabi, naj prisede, eden več ali manj — se nič ne pozna. Cesar se izgovori, da se mu mudi, da bo tudi spremljevalec takoj gotov. Res sta kmalu odrinila. Cesar pravi spremljevalcu, naj ga spremi do bližnjega cesarskega gradiča. Pri teh besedah mladenič osupne, postoji in pravi: „Tako, v grad naj te peljem? Saj vendar nisi, se reče — saj vendar niste cesar sam?“ „Kaj pa, ko bi bil“, se nasmeje Franc Jožef, „bi me li ne mogel peljati?“ „O pač, za svojega dobrega cesarja bi šel do konca sveta“, zakliče mladenič navdušen in gre molče dalje. Misel, da spremlja cesarja, mu je zaprla besedo, dasi je bil prej na vso moč zgovoren. Prišedši do gradu, se je hotel vodnik izmuzniti, a cesar ga pridrži, rekoč, naj se nekoliko oddahne po trdem potu. „S svojimi podkovanimi črevlji in v delavni obleki naj grem po takih lepih sobah, tega pa vendar ne!“ se opravičuje preprosti spremljevalec. Slednjič se je udal, in cesar mu je svojeručno postregel z jedjo in pijačo. Bogato obdarovan se je vrnil mladenič domov.

Lek proti nervoznosti. V najnovejšem času priporočajo pariški zdravniki nervoznim ljudem več dni ležati v postelji. Dr. Manqui, upravitelj zavoda sv. Ane za umobolne, je prvi začel uporabljati to sredstvo. Neki general, kateri je postal vsled Dreyfusove afere skrajno nervozen, je ležal štiri tedne v postelji ter ozdravel popolnoma. V postelji je smel čitati, pisati, sploh vse možno delati. Za nervozne dame, katere se zdravijo na ta način, se že delajo v Parizu posebne vrste obleke.

Odgovor. Cenjena „Soča“ od 13. m. m. št. 4. piše: „Vsekakor pa rečemo, da bi bili storili tisti dopisniki iz „učiteljskih krogov“ bolje, da so zavezali nase laške učitelje v deželi, kakor pa da so po „Slov. Narodu“, „Učit. Tovarišu“ in „Popotniku“ prav po „medvedje“ — vrtali, tako da se večina njihovih kolegov zgraža nad takim pisarenjem, ker isto ni v čast in ne v korist goriškim učiteljem!“

Na to izjavo cenj. „Soče“ je „medved“ v cenjenem „Slov. Narodu“ odgovoril. Dovoljeno naj bi bilo tudi onemu, ki je „vrtal“, odzvati se in sicer kakor sledi:

Svoje članke in izjave je vdano podpisani podpisoval s polnim imenom ali pa s —C, —c. Za iste je odgovoren. Pri istih ostane in jih je pripravljen zagovarjati vsestransko in proti vsakemu resnemu in stvarnemu spodbijavcu.

Ako se učiteljstvu na Goriškem ne more pomagati, naj bi nas cenj. „Soča“ vsaj pri miru pustila, ker ni lepo, niti dostojno, bedne in v težavah se nahajajoče učitelje in njih družine dražiti in jih v skrajni obup suvati in to na način, ki ne odgovarja po nikakem dejstvu in resnici.

Nasprotno trditvam cenj. „Soče“ je istina: Zgrazalo se je vse slovensko-hrvaško učiteljstvo na shodih v Trstu, Gorici in Kobaridu ter enoglasno obsodilo pisarenje cenj. „Soče“, zadevajoč učiteljsko gmotno vprašanje na Goriškem.

V Tolminu, 19. prosinca 1899.

Andrej Vrtovec.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj zborovalo je dne 1. prosinca t. l. v okoliški šoli. G. Armin Gradišnik pozdravi navzoče s presrečno željo, da bi se nam

v bodočem t. j. tekočem letu izpolnile želje in nade, glede izboljšanja naših gmotnih razmer. — Društvene zadeve: g. Waldhans, učitelj na slov. okoliški šoli prijavi izstop iz društva. Predsednik pusti cirkulirati načrt za potovanje k svetovni razstavi. Ljubensko učiteljsko društvo je vpslalo poziv, da bi šolska vodstva sestavila izkaz o sedanjih plačah. — Dopis „Zaveze“ glede poziva za nabiranje. „Elizabetine ustanove“. Ti dopisi so se vzeli na znanje. Razpravljalo se je tudi o naših plačah, in učiteljstvo pričakuje od slovenskih poslancev najkrepkejše podpore pri prihodnjem zasedanju deželne zbornice. Mislimo, da storimo v svojem stanu tudi toliko za državo, kakor členi katerega drugega, bolj plačanega stanu. — Letno poročilo tajnika se sprejme soglasno; istotako tudi blagajnikovo. Odbor se je sestavil sledeče: Predsednik g. Armin Gradišnik, podpredsednik g. Josip Šmorancer, tajnik g. Ivan Kvac, blagajnik g. Lovro Šah, arhivar g. Franc Kranjc, pevovodja g. Anton Munda, odbornika pa g. Anton Petriček in gđc. Zinka Kovačičeva. Tovariš Gradišnik čestita tudi g. Ekselnu k srečni zmagi in sicer s pravico.

Izpremembe pri učiteljstvu v tolminskem šolskem okraju. — 15. m. m. so nastopili službe: gg. Ivan Krajnik, kot def. nadučitelj na štirirazrednici v Kobaridu, Ivan Hrast iz Podmelca, kot def. nadučitelj na trirazrednici v Cirknem, Viktor Urišič iz Št. Viškegore, kot def. nadučitelj na dvorazrednici v Podmelcu, Andrej Trebše iz Cirkna, def. nadučitelj na dvorazrednici na Srpenci. — Na enorazrednicah: gg. Jožef Kenda iz Tribuše, na Idriji pri Bači; Ivan Trebše iz Žage, v Dol Trebuši; Peter Kogoj iz Bukovega v Podbrdo; Rudolf Jelinčič iz Podbrda, na Št. Viškigori. — Gđcne: Franica Zupančič iz Kobarida v Podmelcu, Franica Stres v Volčah.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je pri zborovanju dne 5. prosinca t. l. sklenilo sledečo resolucijo: Dne 2. listopada 1898 osnovana „Zaveza nemških učiteljev in učiteljic na Štajerskem“ je določila za svoje glasilo „Pädagogische Zeitschrift“. Štev. 26. z dne 25. grudnia 1898 omenjenega glasila se je natisnila kot brezplačna številka za poskušnjo v 3000 iztisih ter poslala tudi slovenskim učiteljem in učiteljicam v naročevanje. V omenjeni številki se čita v članku: „Weihnachtstimmung“ na strani 363 doslovno nastopno: „Wir Lehrer spielen gegenüber den übrigen Ständen dieselbe traurige Rolle wie die Deutschen zu den verschiedenen Nationen Oesterreichs. Der Deutsche ist heute nichts, der Lehrer noch weniger, der deutsche Lehrer daher eine Null zur zweiten Potenz.“ Mi slovenski učitelji in učiteljice, zbrani pri glavnem zboru učiteljskega društva za ptujski okraj, protestujemo javno, slovesno in odločno proti predrznemu vsiljevanju tega nemško-nacijonalnega šolskega lista, šovinističnega glasila onih prenapetih štajerskih učiteljev in učiteljic, ki niso marali s slovenskimi učitelji in učiteljicami v isti učiteljski zavezi ostati ter smatramo to vsiljevanje tega v didaktično-pedagogičnem oziru ubornega, a nemško-nacijonalnega napuha nadahnjenega lista za infamen napad na naš zdravi razum, na naš narodni ponos in na rabsodnost slovenskega učiteljstva, ter enoglasno sklenemo in se s častno besedo zavežemo, da nobeden člen „Učiteljskega društva za ptujski okraj“ ne naroči „Pädagogische Zeitschrift“, ki je zaedno konkurenčni list vrle „Schul- und Lehrer-Zeitung“, glasila štajerske učiteljske zaveze.

V odbor učiteljskega društva za ptujski okraj so bili pri glavnem zborovanju dne 5. prosinca sledeči členi izvoljeni: Fr. Žiher, predsednik; J. Kaukler, podpredsednik in blagajnik; J. Kosi, knjižničar; V. Kajnih in A. Družovič, zapisnikarja; Šorn, Strelec in Farkaš, odborniki.

Izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ plačajo na leto 3 gld. naročnine in 1 gld. udnine. — Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati **odgovornemu uredniku (uredništvu) v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj v Ljubljani (Barje).** — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za celo stran 15 gld., pol strani 8 gld., 1/3 strani 5 gld., 1/4 strani 4 gld., 1/8 strani 2 gld.; manjši inserati po 10 kr. petitvrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine še 3 gld.